

LIETUVOS RESPUBLIKOS PRANEŠĖJŲ APSAUGOS ĮSTATYMO PRAKTINIO TAIKymo IR ĮGYVENDINIMO METODOLOGINIS VADOVAS

Turinys

1. Įvadas (instituto paskirtis, tarptautiniai standartai)
2. Pagrindinės sąvokos ir procedūros
 - 2.1. Viešasis interesas ir pažeidimas (viešojo intereso, pranešimo ir pažeidimo samprata)
 - 2.2. Informacijos pateikimo būdai ir vidiniai kanalai
 - 2.3. Įstaiga
 - 2.4. Informaciją apie pažeidimą pateikiantis asmuo ir pranešėjas (jų skirtumai, konfidencialumo užtikrinimas, pranešėjo statuso suteikimas ir panaikinimas), pagalbininkas, šeimos nariai
 - 2.5. Pranešėjų, pagalbininkų, šeimos narių apsaugos, skatinimo ir pagalbos jiems priemonės
3. Pranešėjai ir jų apsauga viešajame ir privačiame sektoriuose
 - 3.1. Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų diegimas viešajame sektoriuje
 - 3.2. Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų diegimas privačiame sektoriuje
 - 3.3. Kompetentingas subjektas
 - 3.4. Informacijos apie pažeidimus nagrinėjimas
 - 3.5. Statistikos apie gautą informaciją ir jos nagrinėjimą rinkimas, sklaida
4. Vieši pranešimai
5. Kompetentinga institucija
 - 5.1. Informacijos apie pažeidimus ir pranešimų nagrinėjimas (nagrinėjimo schema)
 - 5.2. Statistika. Pagal gautus pranešimus pradėti ir (ar) baigti ikiteisminiai tyrimai (laikotarpis 2021–2022 m. lapkričio 1 d.). Pagal gautus pranešimus pradėti kiti tyrimai
 - 5.3. Konsultacijos
6. Pranešimas – būdas keisti. Nauda visuomenei
 - 6.1. Atlyginimas ir kompensacija už patiriamą neigiamą poveikį

1. Įvadas (instituto paskirtis, tarptautiniai standartai)

Pranešėjų apsaugos įstatymo praktinio taikymo ir įgyvendinimo metodologinio vadovo (toliau – Metodologinis vadovas) **paskirtis** – užtikrinti tinkamą pranešėjų apsaugos standartų, įtvirtintų 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos¹ ir ją įgyvendinančiame Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatyme (toliau – Įstatymas), praktinį įgyvendinimą, apibendrinti teorinį ir praktinį jų taikymą, sukurti papildomą įrankį, padedantį Lietuvoje taikyti Įstatymą ir jo įgyvendinamuosius teisės aktus, taip pat skleisti informaciją apie pranešėjų apsaugos instituto svarbą.

Pranešėjų apsaugos teisinis reguliavimas ir jo taikymas kelia diskusijas tiek nacionaliniu, tiek ir Europos Sąjungos (toliau – ES) lygmeniu. Atsižvelgiant į tai, svarbu pristatyti šio instituto ištakas.

Pranešėjų apsaugos instituto pradininke laikomos Jungtinės Amerikos Valstijos (toliau – JAV). Šio instituto ištakos gali būti siejamos su 1863 m. JAV pilietiniu karu, kai įsigaliojo Melagingų parodymų įstatymas (angl. *False Claim Act*)². Visuomenei pradėjus kvestionuoti vyriausybės išlaidas ir politikos įgyvendinimą, 1978 m. priimtas Valstybės tarnybos reformos aktas (angl. *Civil Service Reform Act*)³. Šis teisės aktas suteikė federaliniams vadovams lankstumo, siekiant pagerinti vyriausybės produktyvumą, kartu apsaugant darbuotojus nuo nesąžiningos veiklos, ir yra laikomas 1989 m. priimto Pranešėjų apsaugos įstatymo (angl. *Whistle Blower Protections Act*)⁴ pamatu.

Pirmasis teisės aktas, reguliuojantis pranešėjų apsaugą Europoje, priimtas 1998 m. (įsigaliojo 1999 m. liepos 2 d.) Jungtinėje Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystėje (toliau – Jungtinė Karalystė)⁵. Nors Jungtinė Karalystė turi bene didžiausią pranešėjų apsaugą užtikrinančio teisinio reguliavimo tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuose taikymo patirtį, tačiau pats teisinio reguliavimo modelis vertinamas nevienareikšmiškai: pirmiausia dėl kompetentingos institucijos, nagrinėjančios pranešimus ir sprendžiančios kitus su pranešėjų apsauga susijusius klausimus, nustatymo⁶, taip pat dėl brangios ir ilgai trunkančios pranešėjo pateiktos informacijos tyrimo procedūros, galimai atgrasančios pateikti informaciją⁷.

2014 m. balandžio 30 d. Europos Taryba priėmė rekomendaciją CM/Rec (2014)7 dėl pranešėjų apsaugos (toliau – Rekomendacija), kurioje numatyta, kad nacionalinė normatyvinė, institucinė ir teisminė sistema turėtų būti kuriama ir plėtojama, siekiant palengvinti viešajam interesui svarbių pranešimų teikimą ir tyrimą, nustatant pranešėjų teisių ir interesų apsaugos taisykles.

Rekomendacijoje ES valstybės narės raginamos įdiegti nacionalinį teisinį pranešėjų apsaugos reguliavimą, siekiant apsaugoti asmenis, kurie, dirbdami viešajame ir privačiame sektoriuose, susiduria su įvairiomis grėsmėmis ir numato galimą žalą visuomenės interesams.

¹ 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos, OJ L., 1 str.

² 31 U.S. Code § 3730 - Civil Actions for False Claims, LII / Legal Information Institute. <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/31/3730>.

³ Abraham A. Ribicoff, 'S.2640 - 95th Congress (1977-1978): Civil Service Reform Act', 1978, 1977/1978. <https://www.congress.gov/bill/95th-congress/senate-bill/2640>.

⁴ Levin, C., 'Text - S.20 - 101st Congress (1989-1990): Whistleblower Protection Act of 1989', 1989, 1989/1990. <https://www.congress.gov/bill/101st-congress/senate-bill/20/text>

⁵ „Public Interest Disclosure Act, 1998“, Legislation.gov.uk, [žiūrėta 2022 m. rugsėjo 30 d.]. <<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/23/contents>>.

⁶ Loyens, K.; Vandekerckhove, W. „Whistleblowing from an International Perspective: A Comparative Analysis of Institutional Arrangements“. *Administrative Sciences* 8, 3 (2018): 8, https://www.researchgate.net/publication/326201433_Whistleblowing_from_an_International_Perspective_A_Comparative_Analysis_of_Institutional_Arrangements.

⁷ Worth, M. Safe or Sorry: Whistleblower Protection Laws in Europe Deliver Mixed Results, (Blueprint for Free Speech, 2018): 18, <https://blueprintforfreespeech.net/en/whistleblowing-in-europe/>.

Rekomendacijoje išdėstyti pranešėjų apsaugos principai, kuriais turi vadovautis valstybės, taip pat nurodytos taisyklės, kuriomis patartina vadovautis taikant apsaugą pranešėjams.

Rekomendacijoje taip pat aptariama pateikiamų pranešimų svarba, jų vertė kovojant su neteisėtais veiksmais, o kartu siūloma, kad šalys narės, nustatydamos (susikurdamos) pranešėjų teisių ir interesų apsaugą užtikrinančią normatyvinę ir institucinę sistemą, siektų palengvinti viešajam interesui svarbių pranešimų teikimą ir tyrimą.

2016 m. spalio 25 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl kovos su korupcija⁸, kurioje siūloma skatinti pranešėjų apsaugą, užtikrinti pažeidėjų atsakomybę už padarytus nusikaltimus ir sukurti tinkamą pranešėjų apsaugos sistemą tiek ES viduje, tiek ir už jos ribų.

Siekiant sukurti darnią pranešėjų apsaugos sistemą visoje ES, nustatyti bendrus minimalius pranešėjų apsaugos standartus, priimta Direktyva (ES) 2019/1937. Šios direktyvos pagrindinis tikslas – siekis veiksmingiau užtikrinti ES teisės ir politikos vykdymą konkrečiose srityse, nustatant bendrus minimalius standartus, kuriais būtų užtikrinama asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, aukšto lygio apsauga.

Direktyva (ES) 2019/1937 taikoma visuose sektoriuose (privačiame ir viešajame) ES ir nacionaliniu lygiu. Joje nustatyta valstybių narių prievolė užtikrinti tinkamus pranešimų kanalus informacijai gauti, taip pat pranešimų priėmimo ir tolesnių veiksmų procedūros, kurios turėtų užtikrinti savalaikį informacijos apie vykdomus teisės pažeidimus pateikimą ir gavimą. Informacija turi pasiekti labiausiai suinteresuotus ir greičiausiai galinčius priimti sprendimus asmenis ar institucijas. Apie procedūros eigą turi būti informuojami organizacijų darbuotojai, jiems turi būti suteikiama tinkama ir suprantama informacija apie galiojančias taisykles. Darbdaviams pateikiamos rekomendacijos, kuriose aiškiai įvardijamos teisės ir pareigos tiriant ir tvarkant informaciją, bei priemonės, kaip galima užkirsti kelią neigiamam poveikiui.

2019 m. galima įvardyti kaip lūžio metus pranešėjų apsaugos srityje ES: vienoje valstybėse narėse priimti pranešėjų teisių apsaugą stiprinantys galiojančių teisės aktų pakeitimai, kitose (tarp jų ir Lietuvos Respublika) įsigaliojo nauji teisės aktai, reguliuojantys pranešėjų teises ir pareigas, numatantys jų apsaugos priemones.

Lietuvos siekis tapti Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) nare taip pat turėjo įtakos pranešėjų apsaugos instituto kūrimui. 2009 m. lapkričio 21 d. EBPO Taryba priėmė rekomendacijas dėl papildomų priemonių kovojant su užsienio valstybių pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose verslo sandoriuose. Šiomis rekomendacijomis 1997 m. lapkričio 21 d. Konvencijos dėl kovos su užsienio valstybių pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose verslo sandoriuose šalys narės buvo raginamos priimti pranešėjų apsaugos priemones tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuose.

Lietuvos Respublikoje Įstatymas priimtas 2017 m. lapkričio 28 d. Per metus nuo Įstatymo priėmimo iki įsigaliojimo 2019 m. sausio 1 d. priimti ir koreguoti jo įgyvendinamieji teisės aktai.

Įgyvendindama Įstatymo nuostatas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2018 m. lapkričio 14 d. nutarimu Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimo“ patvirtino:

1. Atlyginimo pranešėjams už vertingą informaciją tvarkos aprašą;
2. Kompensavimo pranešėjams už patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl pateikto pranešimo tvarkos aprašą;
3. Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų įdiegimo ir jų funkcionavimo užtikrinimo tvarkos aprašą.

2. Pagrindinės sąvokos ir procedūros

⁸ 2016 m. spalio 25 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl kovos su korupcija ir tolesnių veiksmų, susijusių su CRIM komiteto rezoliucija (2015/2110(INI)), OJ C 215, (2018): 96–110.

2.1. Viešasis interesas ir pažeidimas (viešojo intereso, pranešimo ir pažeidimo samprata)

Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad informacija apie pažeidimus teikiama siekiant apsaugoti viešąjį interesą. Informacijos pateikimas siekiant apginti išskirtinai asmeninius interesus nelaikomas pranešimu. Pažeidimas turi kelti grėsmę viešajam interesui arba jį pažeisti ir, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką, viešasis interesas negali būti įžvelgiamas visur – jis sietinas, pirma, su santykinai didele visuomenės dalimi ir, antra, su tam tikromis pamatinėmis konstitucinėmis vertybėmis.

Lietuvos Respublikos teisės aktuose nepateikiama **viešojo intereso** apibrėžtis. Ne kartą organizuotos konferencijos ir diskusijos ieškant universalios šios sąvokos išaiškinimo. Viešąjį interesą galima grįsti pamatinėmis visuomenės vertybėmis, kurios įtvirtinamos, saugomos ir ginamos įstatymų. Yra mėginimų įstatymu apibrėžti visuomenės (viešąjį) interesą (Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 8 str.), tačiau išvardyti kriterijai gali būti skirtingai interpretuojami, juolab kad jų sąrašas nėra baigtinis.

Teismuose viešasis interesas tam tikroje visuomeninio gyvenimo srityje identifikuojamas vertinant konkrečios bylos aplinkybes. Spręsdami ginčo situaciją, aiškindami teisinį reguliavimą, fragmentiškai atskleidžiantį viešojo intereso sampratą, teismai dažniausiai sprendimus grindžia teisės principais, teisės ginamomis vertybėmis.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) 2004 m. sausio 23 d., 2005 m. lapkričio 23 d. ir 2008 m. liepos 25 d. nutartyse yra pažymėjęs, kad viešasis interesas, taikant Administracinių bylų teisenos įstatymą, turėtų būti suprantamas kaip tai, kas objektyviai reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai. Pavyzdžiui, žemės reformos tikslai, mokesčių surinkimas, aplinkos apsauga ir teritorijų planavimas LVAT praktikoje yra laikomi viešuoju interesu.

Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje yra konstatavęs, kad viešasis interesas yra kintantis (Konstitucinio Teismo 2005 m. liepos 8 d., 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimai). Jis yra labai įvairus, todėl iš esmės neįmanoma *a priori* pasakyti, kokiose gyvenimo srityse, dėl kurių gali kilti teisinių ginčų arba kuriose gali prireikti taikyti teisę, viešajam interesui gali atsirasti grėsmių ar gali prireikti viešąjį interesą užtikrinti, įsikišant viešosios valdžios institucijoms ar pareigūnams (Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 15 d. nutarimas).

Pažeidimas – įstaigoje galbūt rengiama, daroma ar padaryta nusikalstama veika, administracinis nusižengimas, tarnybinis nusižengimas ar darbo pareigų pažeidimas, taip pat šiurkštus privalomų profesinės etikos normų pažeidimas, mėginimas nuslėpti minėtą pažeidimą ar kitas grėsmę viešajam interesui keliantis arba jį pažeidžiantis teisės pažeidimas, apie kuriuos informaciją apie pažeidimą pateikiantis asmuo sužino iš savo turimų ar turėtų tarnybos, darbo ar sutartinių (konsultavimo, rangos, subrangos, stažuotės, praktikos, savanoriškos veiklos ir pan.) santykių su šia įstaiga arba įdarbinimo ar kitų ikisutartinių santykių metu.

Pranešimas – Įstatyme nustatytus formos reikalavimus atitinkantis arba laisvos formos, nurodant, kad vadovaujamas šiuo Įstatymu, kreipimasis į kompetentingą instituciją, kuriame pateikiama konkreti informacija apie pažeidimą, atitinkantį Įstatyme nustatytus požymius. Informacija apie pažeidimus teikiama siekiant apsaugoti viešąjį interesą.

Informacija apie pažeidimą – vidiniu informacijos apie pažeidimus teikimo kanalu arba kompetentingai institucijai žodžiu ar raštu, arba viešai asmens teikiama informacija apie pažeidimą. Informacija apie pažeidimus teikiama dėl:

- 1) pavojaus visuomenės saugumui ar sveikatai, asmens gyvybei ar sveikatai;
- 2) pavojaus aplinkai;

3) kliudymo arba neteisėto poveikio teisėsaugos institucijų atliekamiems tyrimams ar teismams vykdant teisingumą;

4) neteisėtos veiklos finansavimo;

5) neteisėto ar neskaidraus viešųjų lėšų ar turto naudojimo;

6) neteisėtu būdu įgyto turto;

7) padaryto pažeidimo padarinių slėpimo, kliudymo nustatyti padarinių mastą;

8) pažeidimų, nurodytų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2022 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. 1R-53 „Dėl Europos Sąjungos teisės aktų ir juos įgyvendinančių Lietuvos Respublikos teisės aktų, dėl kurių informaciją apie pažeidimą pateikusiame asmeniui užtikrinama apsauga, sąrašo patvirtinimo“ patvirtintame sąrašė ir galbūt padarytų šiose srityse: (i) viešųjų pirkimų, (ii) finansinių paslaugų, produktų ir rinkų, pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos, (iii) gaminių saugos ir atitikties, (iv) transporto saugos, (v) aplinkos apsaugos, (vi) radiacinės saugos ir branduolinės saugos, (vii) maisto ir pašarų saugos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, (viii) visuomenės sveikatos, (ix) vartotojų apsaugos, (x) privatumo ir asmens duomenų apsaugos bei tinklo ir informacinių sistemų saugumo;

9) kenkimo ES finansiniams interesams, kaip nurodyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 325 straipsnyje ir išsamiau apibūdinta susijusiose ES priemonėse;

10) pažeidimų, susijusių su vidaus rinka, kaip nurodyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 26 straipsnio 2 dalyje, įskaitant ES konkurencijos ir valstybės pagalbos taisyklių pažeidimus, taip pat su vidaus rinka susijusius pažeidimus dėl veiksmų, kuriais pažeidžiamos pelno mokesčio taisyklės, arba susitarimus, kuriais siekiama įgyti mokestinį pranašumą, kenkiantį taikytinos pelno mokesčio teisės dalykui arba tikslui;

11) kitų pažeidimų.

Pranešimu nelaikomas (i) informacijos pateikimas siekiant apginti išskirtinai asmeninius interesus, (ii) žinomai melagingos informacijos, taip pat valstybės, tarnybos ar profesinės paslaptį sudarančios informacijos apie pažeidimą pateikimas.

LVAT praktikoje įvardytas informacijos apie pažeidimą teikimo **savanoriškumas**: „asmuo gali būti pripažintas pranešėju, kai jis informaciją teikia savanoriškai PAĮ nustatyta tvarka ir būdais, ir kai teikiama informacija nėra siekiama apginti išskirtinai asmeninius interesus. Šias sąlygas, nustatytas pranešėjo statusui, vertinant visumoje su šio įstatymo taikymo sritimi, kuri yra reglamentuota 1 straipsnio 3 dalyje („Jeigu yra šio įstatymo ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso prieštaravimų, taikomos Baudžiamojo proceso kodekso normos.“), darytina išvada, kad asmuo, kuris teikia atitinkamą informaciją apie nusikalstamas veikas, atliekant jo atžvilgiu veiksmus, numatytus Baudžiamojo proceso kodekso normose, neatitinka pranešėjo statuso pagal PAĮ nuostatas, nes jo teikiama informacija nėra savanoriška PAĮ taikymo prasme. Jis šią informaciją teikia kitais būdais, kurie neatitinka PAĮ reikalavimų, be to, teikdamas šią informaciją jis siekia apginti ir asmeninius interesus, pavyzdžiui, sušvelninti savo atsakomybę dėl inkriminuojamų nusikalstamų veikų.“ (2021 m. rugsėjo 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2014-438/2021).

2.2. Informacijos pateikimo būdai ir vidiniai kanalai

Asmuo informaciją apie pažeidimą gali pateikti šiais **būdais**:

1) įstaigoje per vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą;

2) kompetentingai institucijai tiesiogiai;

3) viešai.

Tinkamiausio informacijos apie pažeidimą pateikimo būdo pasirinkimą turėtų lemti individualaus atvejo aplinkybės. Vertinant Įstatymo normas išskirtina principinė nuostata, kad, nesant išimtinių aplinkybių, pirmiausia informacija apie pažeidimą turėtų būti teikiama įstaigoje per vidinį

informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą. Įstatyme išvardijamos aplinkybės, kurioms esant asmuo gali kreiptis tiesiogiai į kompetentingą instituciją. Tiesioginė prieiga prie išorinių kanalų gali būti reikalinga, kai reikia pranešti apie neišvengiamą grėsmę ar pavojų, o tai atlikti vidiniais kanalais būtų sudėtinga, todėl Įstatyme reglamentuotas ir informacijos apie pažeidimą pateikimas viešai.

Asmuo informaciją apie pažeidimą gali pateikti įstaigoje per **vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą** (toliau – vidinis kanalas), t. y. laikydamasis įstaigoje nustatyta tvarka sukurtos ir taikomos informacijos apie pažeidimus šioje įstaigoje teikimo, tyrimo ir asmens informavimo procedūros.

Informacijos apie pažeidimą per vidinį kanalą pateikimo kompetentingam subjektui **būdai**: (i) asmeniškai, (ii) paštu, (iii) el. paštu, (iv) naudojantis interneto platformomis (internetu arba intranetu) arba (v) telefonu „karštąja linija“ ar kitomis balso pranešimų sistemomis. (vi) ir pan. Informacija apie pažeidimą gali būti teikiama raštu arba žodžiu.

Informacijos apie pažeidimą per vidinį kanalą pateikimo **forma**. Informacija apie pažeidimą raštu gali būti teikiama (i) užpildant nustatytą pranešimo apie pažeidimą formą arba (ii) pateikiant laisvos formos pranešimą apie pažeidimą (privalomai nurodant, kad pranešimas teikiamas vadovaujantis Įstatymu). Informacija apie pažeidimą žodžiu gali būti teikiama (i) telefonu arba kitomis balso pranešimų sistemomis, o (ii) jeigu prieš tai buvo pateiktas informaciją apie pažeidimą pateikiančio asmens sutikimas, – ir susitikus su kompetentingu subjektu per nustatytą laikotarpį ir užpildant nustatytą pranešimo apie pažeidimą formą.

Informacijos apie pažeidimą per vidinį kanalą **turinys**. Informaciją apie pažeidimą pateikiantis asmuo privalo nurodyti (i) kas, kada, koku būdu ir kokią pažeidimą rengiasi daryti, daro ar padarė ir pan., (ii) sužinojimo apie pažeidimą datą ir aplinkybes, (iii) savo vardą, pavardę, asmens kodą arba gimimo datą, jeigu asmens kodo neturi, darbovietę, kitus kontaktinius duomenis, (iv) jei įmanoma, pateikia bet kokius turimus dokumentus, duomenis ar informaciją, atskleidžiančią galimo pažeidimo požymius.

2.3. Įstaiga

Įstaiga – viešasis ar privatusis juridinis asmuo, kita organizacija, užsienio juridinio asmens ar organizacijos padalinys, kuriuose pažeidimas galbūt rengiamas, daromas ar padarytas.

2.4. Informaciją apie pažeidimą pateikiantis asmuo ir pranešėjas (jų skirtumai, konfidencialumo užtikrinimas, pranešėjo statuso suteikimas ir panaikinimas), pagalbininkas, šeimos nariai

Informaciją apie pažeidimą pateikiantis asmuo – (i) fizinis asmuo, pateikiantis informaciją apie pažeidimą įstaigoje, apie kurį sužinojo iš savo turimų ar turėtų tarnybos, darbo ar sutartinių (konsultavimo, rangos, subrangos, stažuotės, praktikos, savanoriškos veiklos ir pan.) santykių su šia įstaiga arba įdarbinimo ar kitų ikisutartinių santykių metu, taip pat informaciją apie pažeidimą pateikiantis savarankiškai dirbančio asmens statusą turintis asmuo, akcininkas ar asmuo, priklausantis įmonės administraciniam, valdymo ar priežiūros organui (įskaitant vykdomųjų galių neturinčius narius, taip pat savanorius ir apmokamus ar neapmokamus stažuotojus), arba (ii) bet kuris fizinis asmuo, dirbantis prižiūrint ir vadovaujant rangovams, subrangovams ir (ar) tiekėjams.

Pranešėjas – informaciją apie pažeidimą pateikiantis asmuo, kurį **kompetentinga institucija pripažįsta pranešėju**.

Pažymėtina, kad ne bet kokią sąsają su įstaiga turintis asmuo gali būti pripažintas pranešėju. Pranešėju gali būti pripažintas tik toks asmuo, kuris yra ar buvo susijęs tarnybos ar darbo santykiais arba sutartiniais (ar ikisutartiniais) santykiais su įstaiga (LVAT 2021 m. birželio 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1961-662/2021).

Pagalbininkas – fizinis asmuo, kuris padeda informaciją apie pažeidimą pateikiančiam asmeniui ir kurio pagalba turėtų būti konfidenciali.

Pagalbininku gali būti bet kuris fizinis asmuo, padedantis informaciją apie pažeidimą ar pranešimą pateikiančiam asmeniui, t. y. kolega, giminaitis, žurnalistas, advokatas ar profsąjungos narys ir pan.

Asmens šeimos nariais laikomi kartu su tuo asmeniu gyvenantys tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai, seserys ir jų sutuoktiniai, asmens sutuoktinis arba asmuo, su kuriuo asmuo bendrai gyvena neįregistravęs santuokos, arba asmuo, su kuriuo tas asmuo Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka susitarė sudaryti santuoką, taip pat sutuoktinio tėvai, išlaikytiniai ar buvę sutuoktiniai.

2.5. Pranešėjų, pagalbininkų, šeimos narių apsaugos, skatinimo ir pagalbos jiems priemonės

2.5.1. Pagrindinės asmens apsaugos priemonės:

- 1) saugių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų užtikrinimas;
- 2) konfidencialumo užtikrinimas;
- 3) draudimas daryti neigiamą poveikį.

Asmens apsaugos priemonės **privalo** būti taikomos nuo informacijos apie pažeidimą **gavimo įstaigoje** arba kompetentingoje institucijoje momento **visiems** šio Įstatymo nustatyta tvarka informaciją apie pažeidimus pateikusiems asmenims, nesvarbu, ar informaciją apie pažeidimą pateikęs asmuo buvo pripažintas pranešėju, ar ne.

Saugių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų užtikrinimas. Visose valstybės ar savivaldybės įstaigose turi būti įdiegti vidiniai kanalai ir užtikrinamas jų funkcionavimas. Privatūs juridiniai asmenys, kitos organizacijos, užsienio juridinių asmenų ar organizacijų padaliniai (neatsižvelgiant į jų veiklos pobūdį), kuriuose dirba 50 ar daugiau darbuotojų, privalo įdiegti vidinius kanalus. Už vidinio kanalo įdiegimą ir jo funkcionavimo užtikrinimą atsakingas įstaigos vadovas.

Konfidencialumas – tai įstaigų ir kitų subjektų bei jų darbuotojų, valstybės tarnautojų ar pareigūnų veiklos principas, kuriuo užtikrinama, kad informaciją apie pažeidimą pateikusio asmens duomenys ir kita ji tiesiogiai ar netiesiogiai identifikuoti leidžianti informacija tvarkomi tik darbo ar tarnybos funkcijų atlikimo tikslais ir kad ši informacija neatskleidžiama tretiesiems asmenims, išskyrus Įstatyme nustatytus atvejus.

Pagrindiniai informaciją apie pažeidimą pateikiančio asmens ar pranešėjo konfidencialumo užtikrinimo reikalavimai:

- Viešojo administravimo, tarnybinio (drausminio) nusižengimo tyrimo procedūrų arba administracinio ar baudžiamojo proceso metu informaciją apie pažeidimą pateikiančio asmens ar pranešėjo konfidencialumas užtikrinamas tiek, kiek tai objektyviai įmanoma atsižvelgiant į pateiktus duomenis ir jų ryšį su informaciją apie pažeidimą pateikiančiu asmeniu ar pranešėju.
- Konfidencialumą privalo užtikrinti (i) kiekviena įstaiga (įskaitant instituciją, kuriai buvo persiusta informacija apie pažeidimą) ir (ii) asmuo, kuris gauna ar nagrinėja informaciją apie pažeidimą.
- Reikalavimas užtikrinti konfidencialumą netaikomas, kai (i) to raštu prašo informaciją apie pažeidimą pateikiantis ar pateikęs asmuo arba pranešėjas, (ii) informaciją apie pažeidimą pateikęs asmuo pateikia žinomai melagingą informaciją.

- Informacija apie asmenis, pateikusius informaciją apie pažeidimus, pranešėjus, su pažeidimu susijusius asmenis ar pagalbininkus tyrime nedalyvaujantiems asmenims negali būti teikiama.

Konfidencialumas užtikrinamas nepaisant gautos informacijos apie pažeidimą tyrimo rezultatų. Informaciją apie pažeidimą pateikiančio asmens, pranešėjo tapatybės konfidencialumo apsauga pranešimo nagrinėjimo proceso ir pagal tą pranešimą pradėtų tyrimų metu yra itin svarbi *ex-ante* priemonė siekiant išvengti galimo neigiamo poveikio. Institucijai vykdant tyrimą ar vykstant teismo procesui, asmens tapatybę turėtų būti galima atskleisti tik tais atvejais, kai tai yra būtina ir proporcinga prievolė pagal ES ar nacionalinę teisę, visų pirma siekiant apsaugoti susijusių asmenų teisę į gynybą.

Direktyvos (ES) 2019/1937 16 straipsnyje įtvirtinta nuostata, kuria vadovaudamasi valstybės narės įpareigos užtikrinti, kad negavus aiškaus pranešimo teikėjo sutikimo jo tapatybė ar pateikta informacija nebūtų atskleista niekam, išskyrus įgaliotus darbuotojus, kompetentingus gauti pranešimus ar imtis dėl jų tolesnių veiksmų.

Igyvendinant Direktyvą (ES) 2019/1937 Įstatyme įtvirtintas reglamentavimas, kuriuo užtikrinamas ne tik informaciją apie pažeidimus pateikusių asmenų, pranešėjų, bet ir su pažeidimu susijusių asmenų ar pagalbininkų konfidencialumas.

Įvertinus esamą reglamentavimą galima teigti, kad konfidencialumo užtikrinimo reikalavimas nėra absoliutus: vadovaujantis Įstatymu, informaciją apie pažeidimą pateikusių asmenų, pranešėjų ar susijusių su pažeidimu asmenų duomenys, leidžiantys nustatyti jų tapatybę, gali būti pateikti tik tam asmeniui arba institucijai, kurie nagrinėja informaciją apie pažeidimą, tačiau Direktyvoje (ES) 2019/1937 (16 str.) numatyta, kad informacija apie pranešusį asmenį gali būti atskleista tyrimo metu, siekiant apsaugoti su pažeidimu susijusio asmens – tai yra fizinio arba juridinio asmens, informacijoje apie pažeidimą nurodomo kaip asmens, galimai besirengiančio daryti, darančio ar padariusio pažeidimą – teisę į gynybą.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad konfidencialumas negali būti tapatinamas su anonimiškumu. Įstatymo 4 straipsnio 8 dalyje, Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų įdiegimo ir jų funkcionavimo užtikrinimo tvarkos aprašo 20 punkte įtvirtintos imperatyvios nuostatos, kuriomis vadovaudamasis informaciją apie pažeidimą pateikiantis asmuo turi nurodyti savo asmens duomenis.

Informaciją apie pažeidimą pateikiančio asmens, pranešėjo tapatybės nustatymas sietinas su kokybiškesne ir lengviau organizuojama apsauga nuo neigiamo poveikio, taip pat ir galimybėmis efektyviai taikyti skatinimo ir pagalbos priemones.

Draudimo daryti neigiamą poveikį turinys:

Nuo informacijos pateikimo dienos draudžiama informaciją apie pažeidimą pateikusiam asmeniui ar pranešėjui dėl informacijos pateikimo grasinti, imtis ir bandyti imtis neigiamo poveikio priemonių: 1) laikinai nušalinti jį nuo pareigų, 2) atleisti iš darbo ar tarnybos, 3) sustabdyti perkėlimą į aukštesnes pareigas, 4) perkelti į žemesnes pareigas ar kitą darbo vietą, 5) nepakeisti terminuotos darbo sutarties į neterminuotą darbo sutartį, kai darbuotojas turi teisėtą lūkesčių, kad jam bus pasiūlytas nuolatinis darbas, 6) nepratęsti terminuotos darbo sutarties arba terminuotą darbo sutartį nutraukti anksčiau laiko, 7) bauginti, 8) imtis prievartos, 9) priekabauti, 10) apriboti galimybę dalyvauti anksčiau įprastoje formalioje ar neformalioje veikloje ar pašalinti iš jos, 11) diskriminuoti, 12) grasinti susidoroti, 13) apriboti karjeros galimybes, 14) sustabdyti mokymus, 15) sumažinti darbo užmokestį, 16) nepagrįstai pakeisti darbo laiką arba nepagrįstai pavesti papildomas užduotis ar perduoti jas atlikti kitiems asmenims, 17) kelti abejones dėl kompetencijos, 18) neigiamai vertinti veiklos rezultatus arba teikti neigiamą atsiliepimą apie darbuotoją, 19) perduoti tretiesiems asmenims neigiamą informaciją apie jį, dėl kurios ateityje asmuo gali nerasti darbo tame sektoriuje ar pramonės šakoje, 20) panaikinti teisę dirbti su valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančia informacija, 21) skirti ar taikyti bet kokias drausmines nuobaudas ar kitas sankcijas (įskaitant finansines sankcijas), 22) daryti žalą (įskaitant žalą asmens reputacijai, ypač socialiniuose tinkluose), 23) daryti finansinius nuostolius (įskaitant verslo ir pajamų praradimą), 24) nutraukti prekių tiekimo ar paslaugų teikimo

sutartį anksčiau laiko, 25) panaikinti licencijos ar leidimo galiojimą, 26) siųsti pas psichiatrus ar kitos srities gydytojus, 27) taikyti bet kokias kitas neigiamo poveikio priemones.

Draudimas daryti neigiamą poveikį taikomas darbdaviui ir kitiems įstaigos darbuotojams.

Draudžiama daryti neigiamą poveikį ir informaciją apie pažeidimą pateikusio asmens ar pranešėjo šeimos nariams, giminaičiams, kolegoms, dirbantiems įstaigoje arba kitame su įstaiga subordinaciniais ryšiais susijusiame juridiniame asmenyje, kuriame informaciją apie pažeidimą pateikusio asmens šeimos narys, giminaitis, kolega dėl informacijos apie pažeidimą pateikimo gali patirti neigiamų padarinių.

Ginčo su darbdaviu ar kita sutartinių santykių šalimi atveju darbdavys ar kita sutartinių santykių šalis turi įrodyti, kad neigiamų padarinių jie sukėlė ne dėl pateiktos informacijos apie pažeidimą ar pranešimo. Tokios pozicijos laikėsi ir LVAT, išnagrinėjęs administracinę bylą Nr. eA-1173-492/2022 ir priėmęs 2022 m. kovo 2 d. nutartį: Pranešėjo statuso suteikimas neriboja darbdavio galimybių veiksmingai vykdyti įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytų funkcijų, jeigu ginčo atveju darbdavys galės įrodyti, kad neigiamų padarinių asmuo, pateikęs informaciją apie pažeidimą, patyrė ne dėl jo pranešimo ar pateiktos informacijos apie pažeidimą.

2.5.2. Pagrindinės asmens skatinimo priemonės:

- 1) teisė gauti atlyginimą už vertingą informaciją;
- 2) teisė gauti kompensaciją.

Asmens skatinimo priemonės **gali būti** taikomos nuo tos dienos, kurią kompetentinga institucija pripažino informaciją apie pažeidimą pateikusį asmenį **pranešėju**.

Atlyginimas už vertingą informaciją – tai vienkartinė piniginė išmoka, mokama pranešėjais pripažintiems asmenims už kompetentingai institucijai Įstatymo nustatyta tvarka pateiktą vertingą informaciją apie pažeidimą.

Atlyginimas pranešėjams gali būti skiriamas esant visoms šioms **sąlygoms**: 1) pranešėjo suteikta informacija apie pažeidimą yra vertinga, 2) pranešėjo suteikta informacija padėjo užkirsti kelią galimai turtinei žalai atsirasti ar iš esmės ją sumažinti arba leido gauti ar sutaupyti lėšų valstybės ar savivaldybių biudžetui, institucijai arba kitiems fiziniams ar juridiniams asmenims, arba leido užkirsti kelią nusikalstamai veikai, ją nutraukti arba iširti, 3) pranešėjui jokia kita forma nebuvo atlyginta už informaciją apie šį pažeidimą arba su ja susijusius pažeidimus.

Vertinant atlyginimo pranešėjams skyrimo sąlygų pagrįstumą, atsižvelgiama į (i) pateiktos informacijos konkretumą ir išsamumą, (ii) informacijos svarbą pažeidimo nustatymo, įrodinėjimo procese, t. y. ar ji laikytina išskirtinai svarbia, iš esmės nulėmusia pažeidimo atskleidimą, (iii) ar pranešėjo pateikta informacija padėjo atskleisti pažeidimo padarymo schemą ir išsiaiškinti daugumą darant pažeidimą dalyvavusių asmenų, užkirsti kelią panašaus pobūdžio pažeidimams daryti.

Sprendimą dėl atlyginimo už vertingą informaciją pranešėjui priima Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, išnagrinėjusi pranešėjo Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka pateiktą nustatytos formos prašymą (1 priedas). Generalinė prokuratūra sprendimą dėl tokio atlyginimo apskaičiavimo ir išmokėjimo priima vadovaudamasi šiais principais:

- 1) pranešėjui gali būti atlyginama už informaciją apie bet kurį pažeidimą, neatsižvelgiant į pažeidimo rūšį ar pobūdį;
- 2) atlyginimas pranešėjui yra proporcingas dėl pažeidimo padarymo atsiradusiai ar galėjusiai atsirasti žalai, jeigu ją įmanoma apskaičiuoti;
- 3) nenustatomas maksimalus atlyginimas pranešėjui;
- 4) atlyginimas pranešėjui nesiejamas su įsiteisėjusiu teismo sprendimu.

Kompensacija – piniginė išmoka, **išmokama pranešėjui** už patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl Įstatymo nustatyta tvarka pateikto pranešimo. Kompetentinga institucija pranešimo tyrimo metu gali motyvuotu pranešėjo prašymu skirti jam iki 50 bazinių socialinių išmokų

dydžio kompensaciją, siekdama kompensuoti pranešėjo patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl jo pateikto pranešimo.

Kompensacija gali būti skiriama esant visoms šioms sąlygoms: 1) nustatytos formos prašymą dėl kompensacijos (2 priedas) pateikęs asmuo Įstatymo nustatyta tvarka yra pripažintas pranešėju, 2) išlaidų dėl neigiamo poveikio ar galimų padarinių visiškai ar iki Įstatyme nurodyto maksimalaus kompensacijos dydžio neatlygino kiti asmenys ir jos nebuvo kompensuotos iš valstybės ar savivaldybių, Valstybinio socialinio draudimo fondo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetų, užsienio valstybių kompetentingų institucijų, 3) pranešėjas nėra gavęs Įstatyme nustatyto atlyginimo už pateiktą vertingą informaciją apie pažeidimus ir nesikreipė dėl šio atlyginimo gavimo.

Sprendimą dėl kompensacijos skyrimo pranešėjui priima generalinis prokuroras ar jo įgaliotas asmuo, gavęs motyvuotą, tačiau jo nesaistančią Generalinėje prokuratūroje sudarytos komisijos išvadą.

2.5.3. Pagrindinės pagalbos asmeniui priemonės:

- 1) nemokamos teisinės pagalbos užtikrinimas;
- 2) atleidimas nuo atsakomybės;
- 3) teisė gauti išsamią, nešališką informaciją ir nemokamas konsultacijas dėl informacijos apie pažeidimus teikimo procedūrų ir teisių gynimo priemonių suteikimo.

Nemokama teisinė pagalba. Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius, turi asmenys, Įstatymo nustatyta tvarka pripažinti pranešėjais, ar jų šeimos nariai byloje, susijusiose su šių asmenų interesų apsauga pagal Įstatymą. Asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo kompetentingos institucijos sprendimas pripažinti asmenį pranešėju, o kai antrinės teisinės pagalbos kreipiasi pranešėjo šeimos narys, – ir dokumentas, įrodantis, kad pareiškėjas yra šeimos narys. Pranešėjams už antrinės teisinės pagalbos teikimą antroje ir paskesnėse byloje valstybė apmoka ne visas išlaidas, o tik 30 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų.

Atleidimas nuo atsakomybės (Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – LR BK) 39² str.). Asmuo, padaręs baudžiamąjį nusikaltimą, neatsargų arba nesunkų ar apysunkį nusikaltimą, gali būti teismo atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės, jeigu: 1) jis pripažintas pranešėju pagal Įstatymą ir 2) prisipažino padaręs nusikalstamą veiką, ir 3) aktyviai padėjo atskleisti kito asmens padarytą nusikalstamą veiką, ir 4) nusikalstama veika, kurią jis padėjo atskleisti, pagal savo pobūdį yra pavojingesnė negu jo paties padaryta nusikalstama veika.

Nurodytais pagrindais nuo baudžiamosios atsakomybės negali būti atleistas pavojingas recidyvistas, asmuo, kuris turi teistumą, kuris buvo nusikalstamos veikos, kurią jis padėjo atskleisti, organizatorius.

Jeigu asmuo, atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės, per vienus metus padarė baudžiamąjį nusikaltimą ar neatsargų nusikaltimą, teismas gali panaikinti sprendimą dėl atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės ir spręsti dėl tokio asmens baudžiamosios atsakomybės už visas padarytas nusikalstamas veikas.

Jeigu asmuo, atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės, per vienus metus padarė naują tyčinį nusikaltimą, ankstesnis sprendimas atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės nustoja galioti ir sprendžiama dėl tokio asmens baudžiamosios atsakomybės už visas padarytas nusikalstamas veikas.

Informaciją apie pažeidimą pateikęs asmuo gali būti atleistas nuo atsakomybės nuo tos dienos, kurią kompetentinga institucija pripažino šį asmenį pranešėju.

Teisė gauti išsamią, nešališką informaciją ir nemokamas konsultacijas dėl informacijos apie pažeidimus teikimo procedūrų ir teisių gynimo priemonių suteikimo nuo informacijos apie pažeidimą gavimo įstaigoje arba kompetentingoje institucijoje momento privalo būti užtikrinta

visiems Įstatymo nustatyta tvarka informaciją apie pažeidimus pateikusiems asmenims, nesvarbu, ar informaciją apie pažeidimą pateikęs asmuo buvo pripažintas pranešėju, ar ne.

Įstaigos vidiniais ir išoriniais, jei tokie yra, komunikavimo kanalais teikiama informacija apie konfidencialių konsultacijų, kurios gali būti teikiamos asmenims, svarstantiems teikti ir pateikusiems informaciją apie pažeidimą, teikimo būdus.

Neatlygintinos konsultacijos pranešėjų apsaugos klausimais taip pat teikiamos ir atsakingo Generalinės prokuratūros padalinio (prokuratūros interneto svetainėje nurodytu telefono numeriu).

3. Pranešėjai ir jų apsauga viešajame ir privačiame sektoriuose

3.1. Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų diegimas viešajame sektoriuje

Vidiniai informacijos apie pažeidimus teikimo kanalai privalo būti įdiegti visose valstybės ar savivaldybės įstaigose.

Valstybės ar savivaldybės **įstaigomis laikomos** valstybės ar savivaldybės įstaigos, valstybės ar savivaldybės įmonės, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatyme:

- Valstybės **įmonė** yra iš valstybės lėšų įsteigta arba įstatymų nustatyta tvarka valstybės nuosavybėn perduota įmonė, kurios visas turtas nuosavybės teise priklauso Lietuvos Respublikai, o įmonė turtą valdo, naudoja bei disponuoja juo turto patikėjimo teisėmis.

- Savivaldybės **įmonė** yra iš savivaldybei nuosavybės teise priklausančių lėšų įsteigta arba įstatymų nustatyta tvarka savivaldybės nuosavybėn perduota įmonė, kurios visas turtas nuosavybės teise priklauso savivaldybei, o įmonė turtą valdo, naudoja bei disponuoja juo turto patikėjimo teisėmis.

Valstybės ar savivaldybės įstaigomis taip pat laikomos **įmonės**, kurių valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausančios akcijos visuotiniame akcininkų susirinkime suteikia daugiau kaip 50 procentų balsų, ir įmonės, kuriose valstybė ar savivaldybė gali paskirti daugiau kaip pusę įmonės administracijos, valdymo arba priežiūros tarnybos narių.

Įstaiga privalo imtis organizacinių, techninių ir kitų veiksmų, kad būtų įdiegtas vidinis kanalas, kuriame informaciją apie pažeidimus galima teikti vienu ar daugiau būdų (asmeniškai kompetentingam subjektui, paštu arba el. paštu, naudojantis interneto platformomis (internetu arba intranetu), telefonu „karštąja linija“ ar pan.).

Už vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo įdiegimą ir jo funkcionavimo užtikrinimą **atsakingas įstaigos vadovas**, kuris praneša darbuotojams apie įstaigoje veikiančią vidinę informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą ir pateikia su tuo susijusią informaciją darbo vietoje visiems jiems prieinamu būdu.

Vidinių kanalų administravimo paslaugos gali būti įsigytos iš kitų tokias paslaugas teikiančių įstaigų ar išorės trečiųjų šalių (informacijos apie pažeidimus teikimo platformų teikėjų, auditorių, profesinių sąjungų atstovų arba darbuotojų atstovų ir pan.) laikantis šių reikalavimų:

- Užtikrinama, kad teikiant paslaugas bus laikomasi nepriklausomumo, konfidencialumo principų, duomenų apsaugos reikalavimų.

- Trečiųjų šalių teikiamos administravimo paslaugos neapima informacijos apie pažeidimą nagrinėjimo ir sprendimų priėmimo.

- Įstaigoje nustatoma aiški sistema gautai informacijai apie pažeidimus nagrinėti ir apie tai informuojami įstaigos darbuotojai.

Atkreiptinas dėmesys, kad valstybės ar savivaldybės įstaigose, priklausančiose kitos institucijos valdymo sričiai, vidiniai kanalai gali būti nediegiami, jei institucijoje, kurios valdymo sričiai jos priskiriamos, yra įdiegti vidiniai kanalai, kuriais gali naudotis ir šios įstaigos darbuotojai.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 555¹ straipsnis numato administracinę atsakomybę už Įstatyme ir (ar) kituose teisės aktuose nustatytų pranešėjų apsaugos reikalavimų pažeidimą:

1. Įstatyme ir (ar) kituose teisės aktuose nustatytų pranešėjų apsaugos reikalavimų pažeidimas užtraukia baudą nuo 140 iki 300 eurų.

2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtraukia baudą nuo 300 iki 500 eurų.

3. Šio straipsnio 1 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, jeigu dėl to buvo atskleista informacija apie pažeidimą pateikusio asmens tapatybę, arba draudimo daryti neigiamą poveikį informaciją apie pažeidimus pateikusiems asmenims nesilaikymas užtraukia baudą nuo 1 000 iki 2 000 eurų.

4. Šio straipsnio 3 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtraukia baudą nuo 2 000 iki 4 000 eurų.

3.2. Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų diegimas privačiame sektoriuje

Privatūs juridiniai asmenys, kitos organizacijos, užsienio juridinių asmenų ar organizacijų padaliniai (neatsižvelgiant į jų veiklos pobūdį), kuriuose dirba 50 ar daugiau darbuotojų, **privalo įdiegti vidinius kanalus.**

Privačių juridinių asmenų, kitų organizacijų, užsienio juridinių asmenų ar organizacijų padaliniai:

- kurių kiekviename dirba nuo 50 iki 249 darbuotojų, laikydamiesi konfidencialumo principo, gali tarpusavyje dalytis vidiniais kanalais ir atlikti veiksmus, reikalingus informacijai apie pažeidimą gauti ar bet kokiam tyrimui, susijusiam su vidiniu kanalu gauta informacija apie pažeidimą, atlikti, taip pat teikti informaciją asmeniui, pateikusiam informaciją apie pažeidimą, ir šalinti pažeidimus, apie kuriuos pranešama;

- kurių kiekviename dirba 250 ir daugiau darbuotojų, turi turėti atskirą vidinį kanalą ir negali juo dalytis su kitais padaliniais.

3.3. Kompetentingas subjektas

Kompetentingas subjektas – įstaigoje paskirtas asmuo, asmenų grupė ar specialus padalinys, kurie administruoja vidinius informacijos apie pažeidimus teikimo kanalus, nagrinėja jais gautą informaciją apie pažeidimus, užtikrina asmens, pateikusio informaciją, konfidencialumą.

Įstaigos vadovo paskiriamo kompetentingo subjekto, įstaigoje administruojančio vidinį kanalą, reputacija ir kvalifikacija neturi kelti abejonių dėl jo galimybių tinkamai įgyvendinti Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų įdiegimo ir jų funkcionavimo užtikrinimo tvarkos aprašo nuostatas.

Tik kompetentingas subjektas gali turėti prieigą prie įstaigos vidiniu kanalu gautos ir įstaigoje saugomos informacijos bei dokumentų, kuriuose yra duomenų, leidžiančių nustatyti informaciją apie pažeidimą pateikusio asmens tapatybę, o informaciją apie pažeidimą pateikusio asmens duomenys, leidžiantys nustatyti jo tapatybę, gali būti teikiami tik asmenims, nagrinėjantiems informaciją apie pažeidimą ir atliekantiems gautos informacijos apie pažeidimą tyrimą.

Kompetentingo subjekto atliekamos **funkcijos:**

(i) analizuoja ir tiria vidiniu kanalu gautą informaciją apie pažeidimus;

(ii) užtikrina vidiniu kanalu informaciją apie pažeidimą pateikusio asmens konfidencialumą;

(iii) bendradarbiauja su įstaigos darbuotojais, padaliniais, kompetentingomis institucijomis teikdamas ir (ar) gaudamas reikalingą informaciją;

(iv) renka ir kaupia nuasmenintus statistinius duomenis apie gautų pranešimų skaičių ir jų nagrinėjimo rezultatus;

(v) užtikrina, kad įstaigos vidiniu kanalu pateikta informacija apie pažeidimą būtų kaupiama ir laikoma patvarioje ir prireikus atkuriamoje laikmenoje, kurioje galima rasti reikiamą informaciją, susijusią su pažeidimu. Laikmenoje taip pat saugomi per informaciją apie pažeidimą teikiančio asmens ir kompetentingo subjekto susitikimus įrašyti pokalbiai, jei tokie įrašai daromi, pokalbių protokolai ir kita informacija, susijusi su pažeidimu, apie kurį pranešta;

(vi) atlieka kitas funkcijas.

Kompetentingo subjekto **teisės**:

(i) gauti reikalingą informaciją ir duomenis iš jam nepavaldžių įstaigos darbuotojų, padalinių;

(ii) priimti su tyrimo atlikimu susijusius sprendimus, kurie privalomi visiems įstaigos darbuotojams ir padaliniams;

(iii) dokumentuoti žodžiu teikiamą informaciją apie pažeidimą surašydamas tikslų pokalbio protokolą. Tokiu atveju informaciją apie pažeidimą pateikusiam asmeniui suteikiama galimybė patikrinti ir ištaisyti surašytą pokalbio protokolą ir išreikšti savo sutikimą jį pasirašant.

Kompetentingam subjektui negali būti daromas poveikis ar kitaip trukdoma atlikti jam priskirtų funkcijų.

3.4. Informacijos apie pažeidimus nagrinėjimas

Galimybė apie pažeidimą pranešti vidiniu kanalu turi būti užtikrinta bet kuriam asmeniui, kurį su įstaiga sieja ar siejo tarnybos, darbo ar sutartiniai santykiai (konsultavimo, rangos, subrangos, stažuotės, praktikos, savanoriškos veiklos ir pan.) arba įdarbinimo ar kiti ikisutartiniai santykiai, taip pat savarankiškai dirbančio asmens statusą turinčiam asmeniui, akcininkui ar asmeniui, priklausančiam įmonės administraciniam, valdymo ar priežiūros organui (įskaitant vykdomųjų galių neturinčius narius, taip pat savanorius ir apmokamus ar neapmokamus stažuotojus), arba bet kuriam fiziniam asmeniui, dirbančiam prižiūrint ir vadovaujant rangovams, subrangovams ir (ar) tiekėjams.

Pagrindas pateikti informaciją apie pažeidimą – ją pateikiančio asmens turima informacija apie pažeidimą įstaigoje.

Asmuo, pateikiantis informaciją apie pažeidimą per vidinį kanalą, neprivalo būti visiškai įsitikinęs dėl pranešamų faktų tikrumo, jam nekyla pareiga vertinti, ar pažeidimas, apie kurį praneša, atitinka nusikalstamų veikų ar kitų teisės pažeidimų, kaip jie apibrėžti teisės aktuose, požymius.

Vidiniu kanalu gauto pranešimo nagrinėjimo **schema** pateikta 4 priede.

3.5. Statistikos apie gautą informaciją ir jos nagrinėjimą rinkimas, sklaida

Įstaigos vidiniais ir išoriniais, jei tokie yra, komunikavimo kanalais teikiami šie statistiniai duomenys apie vidinio kanalo veiksmingumą:

- (i) kiek įstaigoje per vidinį kanalą pateikta informacijos apie pažeidimus,
- (ii) kiek informacijos išnagrinėta,
- (iv) kiek jos perduota nagrinėti kompetentingai institucijai,
- (v) kiek resursų kasmet skiriama vidiniam kanalui palaikyti,
- (vi) kita aktuali informacija, susijusi su informacijos apie pažeidimus teikimu ir nagrinėjimu įstaigoje.

4. Vieši pranešimai

Asmuo informaciją apie pažeidimą gali pateikti **viešai**.

Viešai informacija apie pažeidimą gali būti teikiama, siekiant pranešti apie gresiantį pavojų žmonių gyvybei, visuomenės sveikatai ar aplinkai, kai siekiant užkirsti kelią tokiai grėsmei būtina imtis skubių veiksmų ir dėl laiko stokos nėra galimybių apie pažeidimą pranešti kitais būdais arba kitais būdais pranešus apie pažeidimą nebuvo laiku imtasi reikiamų veiksmų.

Viešai informaciją apie pažeidimą pateikęs asmuo, siekdamas gauti Įstatyme nustatytas pranešėjams taikomas garantijas, pateikdamas prašymą turi kreiptis į kompetentingą instituciją.

Viešai informaciją apie pažeidimą pateikusiam asmeniui **netaikomos**:

- Įstatymo 3 straipsnio 3 dalies nuostatos, kad kai informaciją apie pažeidimą pateikiantis asmuo Įstatyme nustatyta tvarka pateikia informaciją, susijusią su komercine (gamybine) paslaptimi, profesine paslaptimi, banko paslaptimi, įstaigos konfidencialia informacija ar informacija apie privatų asmens gyvenimą, šis informacijos pateikimas nelaikomas komercinės (gamybinės) paslapties, banko paslapties, konfidencialios informacijos ar informacijos apie privatų asmens gyvenimą atskleidimu.

- Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyta priemonė, t. y. konfidencialumo užtikrinimas.

5. Kompetentinga institucija

Asmuo informaciją apie pažeidimą gali pateikti **kompetentingai institucijai tiesiogiai**. Įstatyme nustatytas kompetentingos institucijos funkcijas įgyvendina **Lietuvos Respublikos prokuratūra**.

Kompetentingos institucijos atliekamos **funkcijos**:

- 1) priima informaciją apie pažeidimus pateikusių asmenų pranešimus;
- 2) vertina informaciją apie pažeidimus pateikusių asmenų pateiktos informacijos atitiktį Įstatyme nustatytiems reikalavimams ir priima sprendimus pripažinti ar nepripažinti informaciją apie pažeidimą pateikusius asmenis pranešėjais;
- 3) pagal jos veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytą kompetenciją tiria pranešimus ir informaciją apie pažeidimus;
- 4) perduoda institucijoms pagal kompetenciją tirti pranešimus ir informaciją apie pažeidimus;
- 5) priima sprendimus dėl pranešėjų apsaugos, skatinimo, pagalbos jiems priemonių taikymo arba inicijuoja šių sprendimų priėmimą, koordinuoja šių sprendimų įgyvendinimą;
- 6) koordinuoja institucijų veiksmus tiriant informaciją apie pažeidimus;
- 7) apibendrina Įstatymo taikymo praktiką, rengia ir teikia rekomendacijas dėl pranešėjų apsaugos tobulinimo, kaupia ir viešai skelbia statistinius duomenis;
- 8) skelbia apibendrintą informaciją apie pažeidimus, kurie buvo atskleisti remiantis pranešėjų pateikta informacija;
- 9) neatlygintinai konsultuoja asmenis ir institucijas Įstatymo taikymo klausimais;
- 10) internetinėje erdvėje administruoja informaciją, skirtą informaciją apie pažeidimą pateikiantiems asmenims ir pranešėjams;
- 11) atlieka kitas Įstatyme nustatytas funkcijas.

Asmuo dėl pažeidimo kreipiasi tiesiogiai į kompetentingą instituciją, kai yra bent viena iš šių aplinkybių:

- 1) pažeidimas turi esminę reikšmę viešajam interesui;
- 2) būtina kuo skubiau užkirsti kelią pažeidimui ar jį nutraukti, nes gali atsirasti didelė žala;
- 3) vadovaujantys, su įstaiga darbo arba tarnybos ar sutartiniais santykiais siejami asmenys patys galbūt daro ar yra padarę pažeidimus;

4) informacija apie pažeidimą buvo pateikta per vidinį kanalą, tačiau atsakymas nebuvo gautas arba nebuvo imtasi veiksmų reaguojant į pateiktą informaciją, arba priemonės, kurių buvo imtasi, buvo neveiksmingos;

5) yra pagrindas manyti, kad, pateikus informaciją apie pažeidimą vidiniu kanalu, pranešėjo anonimiškumas ar asmens konfidencialumas gali būti neužtikrintas arba bus siekiama pažeidimą, apie kurį pranešta, nuslėpti;

6) įstaigoje nėra veikiančio vidinio kanalo;

7) asmuo negali pasinaudoti vidiniu kanalu, nes jo su įstaiga nebesieja darbo, tarnybos ar kiti teisiniai santykiai.

5.1. Informacijos apie pažeidimus ir pranešimų nagrinėjimas (nagrinėjimo schema)

Informaciją apie pažeidimus kompetentingai institucijai asmuo gali pateikti raštu ar žodžiu šiais būdais:

- raštu ar žodžiu tiesiogiai atvykęs į Generalinę prokuratūrą ar apygardų prokuratūrų centrinę buveinę;
- atsiųsdamas Generalinei prokuratūrai ar apygardų prokuratūrų centrinėms buveinėms paštu;
- atsiųsdamas Generalinės prokuratūros elektroninio pašto adresu praneseju.apsauga@prokuraturos.lt;
- žodžiu pirminę informaciją apie pažeidimą gali pateikti Generalinės prokuratūros interneto svetainėje nurodytu telefono numeriu (pokalbiai įrašomi).

Asmuo, pateikiantis informaciją apie pažeidimą, turi užpildyti nustatytą pranešimo apie pažeidimą formą (3 priedas) arba toks pranešimas užpildomas asmeniui atvykus į prokuratūrą.

Asmeniui nesilaikant nustatytų pranešimo formos reikalavimų, laisvos formos pranešime privaloma nurodyti, kad jis teikiamas vadovaujantis Įstatymu.

Priimtas ir užregistruotas pranešimas perduodamas paskirtam atsakingam Generalinės prokuratūros padaliniui tolesniam vertinimui. Įvertinus asmens, pateikiančio informaciją apie pažeidimą, pranešime pateiktą informaciją, priimamas **vienas iš šių sprendimų**:

1) Sprendimas pripažinti asmenį pranešėju priimamas nustačius, kad informaciją apie pažeidimą pateikęs asmuo ir jo pranešime nurodyta informacija apie pažeidimą atitinka Įstatyme nustatytus reikalavimus. Sprendimas priimamas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo pranešimo gavimo dienos ir ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo tokio sprendimo priėmimo dienos apie tai pranešama asmeniui.

Priėmus šį sprendimą ir nustačius, kad pranešime nurodytus pažeidimus turi tirti kita institucija, pranešimas kartu su sprendimu pripažinti asmenį pranešėju persiunčiamas pagal kompetenciją kitai institucijai, privalomai nurodant:

- (i) užtikrinti pranešėjo apsaugą pagal Įstatyme keliamus reikalavimus,
- (ii) informuoti Generalinę prokuratūrą apie persiųsto pranešimo tyrimo eigą ir rezultatus.

Priėmus šį sprendimą ir nustačius, kad pranešime nurodytus pažeidimus pagal kompetenciją yra įgaliota tirti prokuratūra, pradedamas pranešime pateiktos informacijos tyrimas arba nedelsiant kartu su sprendimu pripažinti asmenį pranešėju asmens pranešimas perduodamas (nukreipiamas) nagrinėti pagal nustatytą kompetenciją Generalinės prokuratūros padaliniui, apygardos prokuratūrai ar apygardos prokuratūros padaliniui, privalomai nurodant:

- (i) užtikrinti pranešėjo apsaugą pagal Įstatyme nustatytus reikalavimus,
- (ii) informuoti apie pranešimo tyrimo eigą ir rezultatus.

Sprendimas pripažinti asmenį pranešėju neskundžiamas.

Atkreiptinas dėmesys, kad kompetentingos institucijos sprendimu gali būti sprendžiamas klausimas dėl pranešėjo statuso panaikinimo. Įstatyme įtvirtintos dvi pranešėjo statuso panaikinimo sąlygos:

- i) asmeniniu pranešėjo prašymu;
- ii) paaiškęs, kad pranešėjas tyčia pateikė melagingą informaciją apie pažeidimą.

2) Sprendimas nepripažinti asmens pranešėju priimamas atlikus vertinimą ir nustačius, kad pranešime pateikta informacija neatitinka Įstatymo nuostatų.

Sprendimas priimamas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo pranešimo gavimo dienos ir ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo tokio sprendimo priėmimo dienos apie tai pranešama asmeniui.

Pažymėtina, kad LVAT praktikoje konstatuota, jog teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį, nebent teisės aktu būtų sušvelninama teisinių santykių subjekto padėtis ir kartu nebūtų pakenkiama kitiems teisinių santykių subjektams (*lex benignior retro agit*), o įstatymų galiojimo laikotarpiu ši išimtis (teisės normos retroaktyvus galiojimas iki jos priėmimo susiklosčiusiems teisiniams santykiams) taikoma tik baudžiamąją ar administracinę atsakomybę reglamentuojantiems įstatymams. Pranešėjo statuso suteikimo procesas yra reguliuojamas Įstatymo nuostatų. Šie procesai tarpusavyje nesusiję ir nepriklauso vienas nuo kito, jų eigą reglamentuoja skirtingi teisės aktai ir jie priklauso skirtingoms teisės šakoms. Todėl sprendžiant dėl asmens pripažinimo pranešėju *lex benignior retro agit* principas negali būti taikomas (LVAT 2021m. birželio 30d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2608-442/2021, 2021 m. rugsėjo 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2014-438/2021).

Vadovaujantis Įstatymo 6 straipsnio 10 dalimi, sprendimas nepripažinti asmens pranešėju gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka (Vilniaus apygardos administraciniam teismui per 30 dienų nuo sprendimo nuorašo gavimo dienos).

3) Sprendimas nenagrinėti pranešimo priimamas, jei: (i) pranešimas grindžiamas akivaizdžiai tikrovės neatitinkančia informacija, (ii) informaciją apie pažeidimą pateikęs asmuo į kompetentingą instituciją kreipiasi pakartotinai dėl tų pačių aplinkybių, kai prieš tai pateiktas pranešimas Įstatyme nustatyta tvarka buvo išnagrinėtas ir dėl jo priimtas sprendimas.

Apie sprendimą nenagrinėti pranešimo ir jo motyvus ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos pranešama informaciją apie pažeidimą pateikusiam asmeniui.

Sprendimas nenagrinėti pranešimo, vadovaujantis Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2020 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. I-103 patvirtintu Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašu, gali būti skundžiamas sprendimą priėmusio prokuroro tiesioginiam vadovui.

Informacijos apie pažeidimus ir pranešimų nagrinėjimo procesų ir sprendimų schema: <https://www.prokuraturos.lt/data/public/uploads/2019/01/schema-01-07.pdf>

5.2. Statistika. Pagal gautus pranešimus pradėti ir (ar) baigti ikiteisminiai tyrimai (laikotarpis 2021 m. sausio 1 d. – 2022 m. lapkričio 1 d.). Pagal gautus pranešimus pradėti kiti tyrimai

Vadovaudamasis Generalinio prokuroro 2018 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. I-207 patvirtintu Pranešimų apie pažeidimus įstaigose pateikimo Lietuvos Respublikos prokuratūrai tvarkos aprašu, atsakingas Generalinės prokuratūros padalinys:

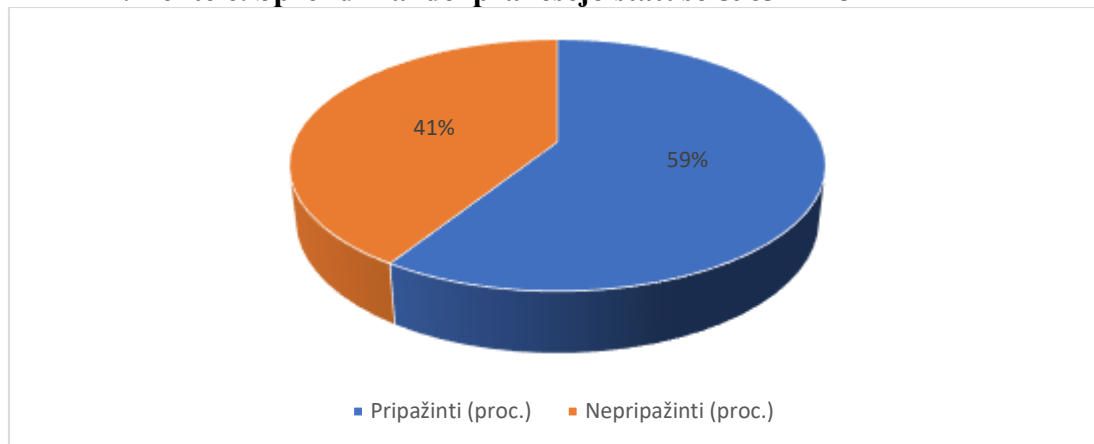
- ne rečiau kaip kartą per metus apibendrina informacijos apie pažeidimus gavimo ir nagrinėjimo praktiką ir prokuratūros interneto svetainėje skelbia statistinius duomenis apie gautų pranešimų skaičių, jų vertinimo rezultatus, apibendrintą informaciją apie atskleistus pažeidimus;

- kasmet Europos Komisijai teikia apibendrintus statistinius duomenis apie prokuratūroje, kaip kompetentingoje institucijoje, gautų pranešimų, dėl jų pradėtų tyrimų skaičių ir rezultatus;
- teikia neatlygintinas konsultacijas pranešėjų apsaugos klausimais (prokuratūros interneto svetainėje nurodytu telefono numeriu).

Lietuvos Respublikos prokuratūros 2021 m. veiklos ataskaitoje⁹ (toliau – Ataskaita) teikiami duomenys:

2021 m. informaciją, vadovaudamiesi Įstatymu, pateikė 66 asmenys, t. y. 18,5 proc. mažiau negu 2020 m. (81 asmuo), iš jų 6 asmenys kreipėsi po keletą kartų.

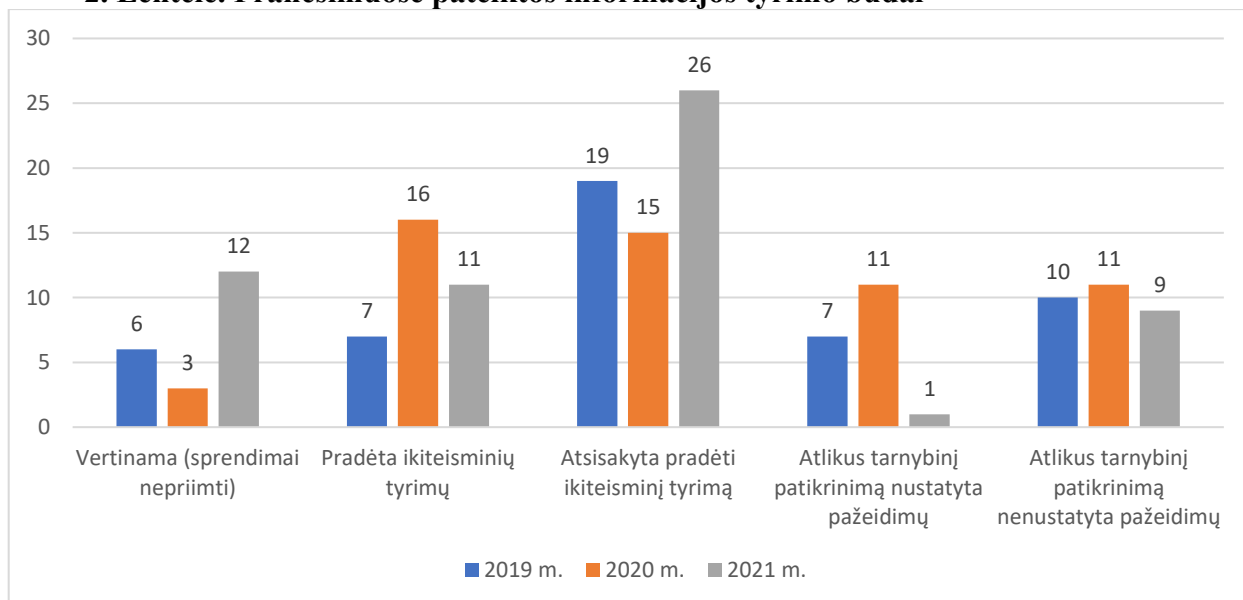
1. Lentelė. Sprendimai dėl pranešėjo statuso suteikimo

Ataskaitoje nurodomos šios pranešėjo statuso nesuteikimo priežastys:

- nėra viešojo intereso, siekiama apginti asmeninius interesus;
- nėra asmens santykio su įstaiga ar darbovieta.

2. Lentelė. Pranešimuose pateiktos informacijos tyrimo būdai

Veikos, apie kurias pranešę asmenys buvo pripažinti pranešėjais:

- aplinkosaugos pažeidimai;
- pažeidimai, susiję su pastatų renovavimu;

⁹ [Microsoft Word - 2021 m. ataskaita \(2022-03-01 Nr. 17.9.-2228\)\(03.15\) \(prokuratūros.lt\)](#)

- pažeidimai sveikatos apsaugos srityje (neteisėtas priedų prie atlyginimo mokėjimas, mobingas darbo aplinkoje, medicinos įrangos, paslaugų pirkimai, kyšio davimas gydymo įstaigoje ir kt.);
- apgaulingas buhalterinės apskaitos tvarkymas, pažeidimai finansų sektoriuje;
- veikos, susijusios su viešuoju sektoriumi (kišimasis į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą, piktnaudžiavimas, dokumentų klastojimas, nepagrįstai didelių priedų valstybės tarnautojams mokėjimas, korupcijos apraiškos vertinant valstybės tarnautojų veiklą, didelės vertės turto iššvaistymas);
- darbo teisės pažeidimai (fiktyvus įdarbinimas, neteisingas darbo laiko apskaitos tvarkymas, Lietuvos Respublikos darbo kodekso nuostatų nesilaikymas (pvz., pertraukų nesuteikimas) ir pan.).

Pradėta 11 ikiteisminių tyrimų dėl šių LR BK numatytų nusikalstamų veikų:

- pagal BK 300 straipsnio 1 dalį dėl dokumento suklastojimo ar disponavimo suklastotu dokumentu;
- pagal BK 170 straipsnio 2 dalį dėl kurstymo prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę;
- pagal BK 182 straipsnio 2 dalį dėl sukčiavimo;
- pagal BK 133 straipsnį dėl sukurstymo nusižudyti ar privedimo prie savižudybės;
- pagal BK 288 straipsnį dėl kišimosi į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą;
- pagal BK 222 straipsnį dėl apgaulingo apskaitos tvarkymo;
- pagal BK 228 straipsnio 1 dalį dėl piktnaudžiavimo.

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos duomenimis, 2021 m. antrinė **teisinė pagalba** buvo suteikta 4 pranešėjams (2020 m. – 3 pranešėjams).

Ataskaitoje nurodoma, kad 2020 m. 8 asmenys, o 2021 m. 10 asmenų kreipėsi dėl jiems taikytų **neigiamo poveikio priemonių**. Ataskaitoje taip pat detalizuotas patirtas neigiamas poveikis, dėl kurio pateikti pranešimai:

- tarnybinių patikrinimų atlikimas dėl pranešėjų veiksmų;
- mobingas darbo vietoje;
- nepalankaus darbo grafiko sudarymas;
- priedų prie atlyginimo neskyrimas;
- vertimas savo noru palikti tarnybą;
- atleidimas iš darbo;
- sutuoktinio darbo sąlygų pakeitimas (pabloginimas);
- kita.

6. Pranešimas – būdas keisti. Nauda visuomenei

6.1. Atlyginimas ir kompensacija už patiriamą neigiamą poveikį

2020 m. pateikti 2 prašymai atlyginti už vertingą informaciją, išmokėta 19 000 eurų. 2021 m. gauti 3 prašymai, atlyginimas paskirtas vienam pranešėjui, išmokėta 5 000 eurų.

2020 m. pateikti 3 prašymai dėl kompensacijos už patirtą neigiamą poveikį ar galimus padarinius, išnagrinėtas vienas prašymas, išmokėta 1 950 eurų. 2021 m. 2 asmenims išmokėtos 1 800 ir 1 900 eurų dydžio kompensacijos.

Atlyginimo pranešėjams už vertingą
informaciją tvarkos aprašo
priedas

(Prašymo dėl atlyginimo už vertingą informaciją forma)

(vardas ir pavardė)

(gimimo metai)

(gyvenamosios vietos adresas, telefono Nr., el. pašto adresas)

(banko pavadinimas, kodas, mokėjimo sąskaitos numeris)

Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai

**PRAŠYMAS
DĖL ATLYGINIMO UŽ VERTINGĄ INFORMACIJĄ**

20 ____ m. ____ d.

(vieta)

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo 12 straipsnio nuostatomis, prašau atlyginti už toliau nurodytą suteiktą vertingą informaciją, kurią esu pateikęs Pranešėjų apsaugos įstatymo nustatyta tvarka.

Informacija, už kurią prašoma atlyginti:
(nurodyti pranešimo, kuriame buvo pateikta
vertinga
.....
informacija, datą ir aprašyti informacijos esmę bei turinį)
.....
.....
.....
.....
.....

Pranešėjo statusas Pranešėjų apsaugos įstatymo nustatyta tvarka man suteiktas
.....
(įrašyti pranešėjo statuso suteikimo datą)

Patvirtinu, kad prašyme teikiama informacija yra teisinga, o už šiame prašyme nurodytą vertingą informaciją man jokia kita forma nebuvo atlyginta.

(vardas, pavardė)

(parašas)
Priedo pakeitimai:
Nr. [129](#), 2022-02-14, paskelbta TAR 2022-02-17, i. k. 2022-0287

Kompensavimo pranešėjams už patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl pateikto pranešimo tvarkos aprašo priedas

(Prašymo dėl kompensacijos skyrimo forma)

(vardas ir pavardė)

(gimimo metai)

(gyvenamosios vietos adresas, telefono Nr., el. pašto adresas)

(banko pavadinimas, kodas, mokėjimo sąskaitos numeris)

Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai

**PRAŠYMAS
DĖL KOMPENSACIJOS SKYRIMO**

20 ____ m. _____ d.

(vieta)

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo 13 straipsnio nuostatomis, prašau skirti kompensaciją už patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl mano pateikto pranešimo.

Pranešėjo statusas Pranešėjų apsaugos įstatymo nustatyta tvarka man suteiktas

.....
(įrašyti pranešėjo statuso suteikimo datą)

Dėl pateikto pranešimo patiriamas ar patirtas neigiamas poveikis ir galimi padariniai bei patirtos finansinės išlaidos:

.....
(nurodyti, kokio pobūdžio neigiamas poveikis buvo patirtas ir kaip jis pasireiškė, kokių galimų padarinių gali kilti, kokių finansinių išlaidų buvo patirta ar gali būti patirta)

.....
.....

Prašoma skirti suma:.....
(įrašyti bendrą sumą)

Esu / nesu (tai, kas nereikalinga, išbraukti) patirtų išlaidų atlyginimą (-o) gavęs iš kitų asmenų arba kreipęsis dėl kompensacijos ar gavęs kompensaciją (-os) iš valstybės ar savivaldybių, Valstybinio socialinio draudimo fondo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetų ar užsienio valstybės kompetentingos institucijos.

Esu / nesu (tai, kas nereikalinga, išbraukti) Pranešėjų apsaugos įstatymo 12 straipsnyje nustatyta tvarka kreipęsis dėl atlyginimo už vertingą informaciją.

Patvirtinu, kad prašyme ir kartu su juo teikiamuose dokumentuose nurodyta informacija yra teisinga.

PRIDEDAMA. Dokumentai, pagrindžiantys dėl pateikto pranešimo patirtą neigiamą poveikį ar galimus padarinius, padarinių mastą ir (ar) dėl to patirtas finansines išlaidas,
(įrašyti lapų skaičių)

(vardas, pavardė)

(parašas)

Priedo pakeitimai:

Nr. [129](#), 2022-02-14, paskelbta TAR 2022-02-17, i. k. 2022-0287

Vidinių informacijos apie pažeidimus
teikimo kanalų įdiegimo ir jų
funkcionavimo užtikrinimo tvarkos aprašo
priedas

(Pranešimo apie pažeidimą forma)

PRANEŠIMAS APIE PAŽEIDIMĄ

20 ____ m. _____ d.

(vieta)

Asmens, pranešančio informaciją apie pažeidimą, duomenys	
Vardas, pavardė	
Asmens kodas arba gimimo data, jeigu asmens kodo neturi	
Darbovietė (su įstaiga siejantys ar sieję tarnybos, darbo ar sutartiniai santykiai)	
Pareigos	
Telefono Nr. (pastabos dėl susisiekiimo)	
Asmeninis el. paštas arba gyvenamosios vietos adresas	
Informacija apie pažeidimą	
1. Apie kokį pažeidimą pranešate? Kokio pobūdžio tai pažeidimas?	
2. Kas padarė šį pažeidimą? Kokie galėjo būti asmens motyvai darant pažeidimą?	
3. Pažeidimo padarymo vieta, laikas.	
Duomenys apie pažeidimą padariusį asmenį ar asmenis	
Vardas, pavardė	
Darbovietė	
Pareigos	
4. Ar yra kitų asmenų, kurie dalyvavo ar galėjo dalyvauti darant pažeidimą? Jei taip, nurodykite juos.	
5. Ar yra kitų pažeidimo liudininkų? Jei taip, pateikite jų kontaktinius duomenis.	
Duomenys apie pažeidimo liudininką ar liudininkus	
Vardas, pavardė	
Pareigos	
Darbovietė	

Telefono Nr.	
El. paštas	
6. Kada pažeidimas buvo padarytas ir kada apie jį sužinojote arba jį pastebėjote?	
7. Kokius pažeidimą pagrindžiančius duomenis, galinčius padėti atlikti pažeidimo tyrimą, galėtumėte pateikti? Nurodykite pridedamus rašytinius ar kitus duomenis apie pažeidimą.	
8. Ar apie šį pažeidimą jau esate kam nors pranešęs? Jei pranešėte, kam buvo pranešta ir ar gavote atsakymą? Jei gavote atsakymą, nurodykite jo esmę.	
9. Papildomos pastabos ir komentarai.	

☐ Patvirtinu, kad esu susipažinęs su teisinėmis pasekmėmis už melagingos informacijos teikimą, o mano teikiama informacija yra teisinga.

Data	Parašas“
------	----------

Priedo pakeitimai:

Nr. [129](#), 2022-02-14, paskelbta TAR 2022-02-17, i. k. 2022-02873

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [129](#), 2022-02-14, paskelbta TAR 2022-02-17, i. k. 2022-02873

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 14 d. nutarimo Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo

Vidiniu informacijos apie pažeidimus teikimo kanalu gautos informacijos nagrinėjimo schema

